

תקעו

הלכות שבת שכוֹר־שכה

התבן מלפניו כשהוא רב כדי שלא ידרסנו ברעיוֹקֵב מפני שיש בו תבן שנמאס במדרס רגליו ואינו ראוי לו עוד קֵבֵד והוא אסור במלמול קֵבֵד:

שִׁכְחָה נִכְרִי שֶׁעָשָׂה מִלֵּאכָה בְּעֵד יִשְׂרָאֵל וְבוּ כ"ב סְעִיפִים:

א מותר לזמן נכרי^א לביתו לאכול עמו^ב בשבת אע"פ שאסור ביו"ט משום גזרה שזמא ירבה לבשל בשבילי^ג כמו שיתבאר בס' תקי"ב אבל בשבת אין לחוש לזה^ד ומותר אפילו ליתן מזונות לפני נכרי^ה בלבדו ואע"פ שאין מזונותיו על"ך מכל מקום כיון שמפרנסים עניי נכרים מפני דרכי שלום^ו חשוב כמזונותיו על"ך^ז:

ב ומותר ליתן לפניו מזונות בחצר^ח אע"פ שיודע שיוציאן לחוץ^ט והוא שיהיה לו רשות לאכלן שם אם ירצה^י ומכל מקום לא יתן הוא לידו ממש כדי שלא יעשה הוא העקירה מרשות היחיד^{יא} אלא הנכרי יטול מידו שאז הנכרי הוא העושה העקירה ואין צורך לומר שמותר אם מניח על גבי קרקע או על גבי שלחן והנכרי נוטל משם.

אבל אם אין הרשות בידו לאכלן שם או שהם מזונות מרובים שאי אפשר לו לאכלן שם וניכר הדבר שיוציאן לחוץ^{יב} וכן אם הנכרי עומד בחוץ ופשט ידו לפניו שיודע וניכר הוא שיוציא אסור ליתן לפניו מפני שנראה כנותן לו על מנת להוציא^{יג} ואף שמוציא להנאתו ולא בשביל ישראל מכל מקום כיון שדבר זה שהוא מוציא נותנו לו הישראל משלו אסור ממעם שנתבאר בס' שו"ט^{יד}:

ג ואפילו כשעומד בפנים לא התירו ליתן לפניו אלא מזונות שיתכן לאכלם בחצר אבל לא שאר הפציע^{טו} שדרך להוציאן מפני שנראה כנותן לו על מנת להוציא.

כמה דברים אמורים בחפצים של ישראל אבל חפצים של נכרי מותר ליתנם לו^{טז} שאף שנראה כנותן לו על מנת להוציא^{טז} אין בכך כלום כיון שאינו מוציא בשביל הישראל אלא בשביל עצמו והחפץ אינו של ישראל^{טז} ואפילו לומר בפירוש עשה מלאכתך בחפצים שלך מותר כמו שנתבאר שם כ"א.

קב רש"י שם ד"ה ומסלקין.

קכד רש"י שם ד"ה או אביפא.

קכז ראה רש"י שם ד"ה ונטלין.

סימן שכה

א רבי יהושע בן לוי ביצה כ"א, ב מור ושילע ס"א.

ב ראה ר"ן שבת (ג, א) א מר"ה תנו.

ג ביצה שם.

ד סעף א.

ה לביש ס"א.

ו ברייתא שבת ט, רע"א, מור ושילע שם.

ז נגרא שם, ונתבאר לעיל סי' שכד מ"ז שאז אסור.

ח נתיב ס"א.

ט תוס' י"ב, א ד"ה נותנין מ"ט פ"ו הב"א, מ"א קט"א.

י ברייתא י"ב, א מור ושילע ס"א.

יא כן חתומע בביתו פ"ו הב"א, ועיין ב"י ד"ה ומ"ש ומותר (שהקא כמפרש להוציא אסור), וראה גם מ"א

ס' תנח סק"ל, לקמן שם מ"ג ובק"א סק"א.

יב ראה תוס' שם ד"ה נתנין (הרגיל לאוכלו מיד,

משא"כ בשאר חפצים לקמן מ"ג) וברף ג, א ד"ה

במ (אסור ליתן ליהודי על"ה להוציא), שלמי הגבורים

במדרבי פ"א (ג, א אות א) ב"ח ד"ה ומותר, מ"א קט"ג

יג מדרבי רמז רנב בשם התוס', שלמי הגבורים שם

בשם התוס', מ"א סק"ב וסק"ו וס' שו ס"ק ב ועי"ז

הוא לקצן ההנחה (כשהנכרי מביא לביתו) כדלעיל סי' שו

סכ"ג, לקמן סכ"ג.

יד אור דרוג ח"ב סי' גג בשם רבי"א, שלמי הגבורים

שם, מ"א סק"ג, וראה גם לקמן סי' תנח סוף ס"ב.

טו תוס' ג, א ד"ה בבא, דא"ש פ"א ס' א, ר"ן שם (א,

א) ד"ה ומקשו רבא האיד, מור ושילע שם.

טז סוף סלי"ה (כשאומר לו), וראה לקמן הל' שאלה

ושכרות והסיבה סכ"ג שהוא מרין אמורה לנכרי.

אבל ראה לקמן סוף ס"ג (במסוגר) שהוא משום מראית

העין שיהשדוהו שנתנו לו כדי להוציא בשבילו, וש"נ.

יז תוס' י"ב, א ד"ה נותנין, ר"ן שם (ג, א) ד"ה תנו.

מדרבי שם רמז רנב בשם רבי"א, מור ושילע ס"א.

וראה לעיל סי' רנב קט"א ס"ק ב דראבי"ה המתיר וחדאה

הוא.

יח מ"א סק"ה, וראה גם לעיל סי' רנב ס"ו.

יט תוס' ג, א ד"ה בבא (אפילו בעומד בחוץ ופשט ידו

בפנים).

כ תוס' שם, ר"ן שם (אפילו בעומד בחוץ ופשט ידו

בפנים).

כא סי' שו סל"ה.

הלכות שבת שכה

תקנו

ומכל מקום אם הנכרי עומד בחוץ ופשוט ידו לפניו אסור ליתן לפניו אפילו חפצים שלו מפני מראית העין שהרואה שישראל נותן לו סבור שהוא הפך של ישראל^{כב} משא"כ כשנותן לפניו בחצר שאין שם רואים והרואה אותו יוצא מרשות ישראל והפך בידו הוא סבור שמוציא חפץ שלו ולא של הישראל^{כג}.

(ומכל מקום אם האמת הוא שהוא הפך של ישראל אסור שמה יודע האמת להרואים ויחשדוהו^{כד} שנתנו לו כדי להוציאו בשבילו^{כה} משא"כ בחפץ של נכרי אם יודע האמת לרואים אין כאן חשד כלל^{כו}):

ד ואפילו הוא חפץ של נכרי אלא שהוא ממושכן לישראל דינו כחפץ של ישראל^{כז} אפילו הוא הנכרי (כ"ב בס' רנ"ב^{כח} גבי מכירה) מבעוד יום ואפילו אם יחד מקום להנכרי מבעוד יום^{כט} בתוך רשותו להניח שם משכנו עד למחר שיבא ויטלנו משם אסור להניחו ליטלו בשבת משום מראית העין^ל.

אלא אם כן שהנכרי הוא אלם שאו יש להקל^{לא} אפילו לא ייחד לו מקום^{לב} וכן במקום שיש בו משום דרכי שלום כגון נכרי שהלה ושלה אחר מאכל ישראל מותר לתת לו או אפילו לשלוח לו ע"י נכרי^{לג} והוא הרין לצורך מצוה כגון להוציא המין מבתו כפסח^{לד} כמו שכתבאר בס' תמ"ד^{לה} מפני שהשלחות ע"י נכרי הוא שבות^{לו} ועכשיו שיש אמורים שאין לנו רשות הרבים אלא כרמלית^{לז} כמ"ש בס' שם"ה^{לח} הוא שבות דשבות והתירוהו לצורך מצוה כמו שנתבאר בס' ש"ז^{לט} והוא הרין מפני דרכי שלום והוא הרין בנכרי אלם^מ ומכל מקום צריך לזהר שלא יתן ליד הנכרי ממש^{מא} כיון שאפשר כלא והו"^{מב} ואפילו בחפצים של נכרי צריך לזהר בזה^{מג}:

ה מותר להחליף משכונ לנכרי בשבת אם הוא מלבוש ויוציאנו הנכרי דרך מלבוש כי אין זה משא ומתן וגם בישראל מותר בענין זה אם הישראל צריך ללבוש בשבת^{מד} ואם הנכרי מביא המעות ונטל המשכון מותר ג"כ ובלבד שלא יחשוב עמו^{מה} וטוב שהנכרי יקח המשכון בעצמו ולא יגע בו הישראל^{מז} כדי שלא יהא נראה כנושא ונותן^{מח} ואם הביא לו משכון אחר לא יגע גם בו^{מט}:

במדרכי רמז רנב ובהגהות מיימוניות פ"ז אות ת (לדין שאין לנו דה"ל. וראה לעיל סי' רנב ק"א) ס"ק ג שהביא מהעולת שבת ס"ק ז: להתיי אפילו בדה"ל (גמורה). ש"ע שם.
לד מדרכי שם (לדין שאין לנו דה"ל). רמ"א ס"ב.
לה כפי' סי' (לדין שאין לנו דה"ל).
לו כרעילי סי' רנב ס"א.
לז מדרכי שם. מ"א סק"ו.
לח סי' א' וש"נ. וראה לקמן סי' שם סוף ס"ב.
לט ס"ב. וראה לעיל סי' רנב ק"א סק"ב וסק"ג.
מ וראה לעיל שם סק"ב.
מא מדרכי שם בשם התוס'. ד"א סק"ו.
מב ד"א שם.
מג מ"א שם.
מד רבינו ירוחם גיב דה"ב (בב, ב). ש"ע סי'. וכרעילי סי' שז ס"ב (בבבאל).
מה אגודה סי' א. ד"מ אות א. ד"א סק"ח.
מו מ"א ס"ג. וראה אגודה שם.
מז רמ"א שם.
מח אגודה שם. ר"מ שם.

כב (תוס') דאיש שם (שכן ראה באשכנז). מ"א שם.
וראה גם לקמן סי' שמו ס"ג.
כג מ"א שם.
כד עדי"ן לעיל סי' רנב סוף ס"ה. סי' רנב סוף ס"ה.
כה ממקנת דרא"ש שם. מור. ועדי"ן הוא לעיל סי' רנב ס"ה. וראה לעיל סוף ס"ב שהוא מנעם שנראה כנותן לו ע"מ להוציא (ממקנת תוס' ר"ן שם). שאמור ננעם שנתבאר בס' ש"י סל"ה. וראה רברי נחמ"י א"ח סו, ה. העני"ב תהלה ע"י 55.
כו וכ"ה לעיל סי' רנב ק"א סק"ה.
כז ראה מדרכי רמז רנב בשם רבינו יואל.
כח ס"ג. ע"ש. וראה תהלה לדר"ם ס"ק מ. חק"י הלכות ח"ד מב, א.
כט מדרכי שם. רמ"א ס"א.
ל ס"ו סק"ב.
לא אור זרוע ח"ב סוף פ"ג. נג. הובא בהגהות מיימוניות פ"א אות ת. ש"ע ס"ב.
לב פ"א סי' רנב סוף סק"ג. וראה גם לעיל שם סוף ס"ג וק"א שם סק"ג.
לג אור זרוע שם שהתיר בנעשה בירגשפורק. הובא

הלכות שבת שכה

תקעה

ז' במקומות שנוהגים לאכול פת של פלמר נכרי^ט יש מתורג' ליקח ממנו כשבת אפילו פת שנאמית היום אם היא עיר שרובה נכרים^ט שאז מן הסתם^י היא נאמית בשביל הנכרים ולא בשביל הישראל^י ואם כן אין לאסור אותה מדין נכרי העושה מלאכה בשביל ישראל^י וגם אין לאסור אותה מדין מוקצה אפילו אם היתה קמה או עיסה בבין השמשות^י שהן מוקצין כמו שנתבאר בס' ש"ח^י אין אומרים בה מתוך שהוקצית בבין השמשות הוקצית לכל השבת כולה לפי שאין אומרים כן אלא ברבר שנתקן ונעשה ראוי מאליו משחשכה^י כגון נר שנכבה מאליו משחשכה^י אבל כל דבר שגמרו כירי אדם^י הדיינו שנגמר תיקונו בשבת ונעשה ראוי על ידי אדם אין בו משום מוקצה כלל אפילו בבין השמשות בעודו אינו ראוי^י מפני שאינו מקצה ממנו העתה כלל בבין השמשות מליהנות ממנו כשבת כיון שכירו הוא לתקנו ולעשותו ראוי בו ביום^ט כגון הקמה שכיר נכרי אין לו דין מוקצה כלל בשבת מפני שכירו הוא לאפותו ולעשותו ראוי בו ביום וכיון שהוא מוכן להנכרו בעליו הרי זה מוכן לכל^ט.

ויש אומרים^ט שלא אמרו כל דבר שגמרו כירי אדם אין בו משום מוקצה אלא ברבר שהתחלת מלאכת תיקונו כירי לעשותו ראוי היתה קודם השבת ונגמרה כשבת כגון נכרי שהתחיל לעשות כלי מערב יום טוב וגמרו ביום טוב^ט אין בו משום נולד^ט הואיל וגמרו כירי אדם כמו שנתבאר בס' רנ"ב^י (וכן פת שהתחיל לפתחה רהיני שנתנה בתנור כירי יום אף שבבין השמשות לא היתה ראויה עריין אין בה משום מוקצה^ט) אבל פת שהתחלת מלאכת תיקונה שעל ידי כך נעשית ראוי הדינו מלאכת אפיתה היתה כשבת יש בה משום מוקצה אם היתה קמה או עיסה בבין השמשות^ט אבל אם היתה תבואה בבין השמשות ונמתנה ונאפית כשבת אין בה משום מוקצה^ט ולא משום נולד כירי^ט כמו שיתבאר בס' תקי^י.

ולענין הלכה יש להחמיר כסברא האחרונה^ט אלא אם כן הוא שעת הדחק^ט כגון שדר בכפר יחודי שאי אפשר לו לשאול פת מחבירו^ט או לצורך מצוה כגון סעודת ברית מילה^ט או לצורך ברכת המוציא^ט אזי יש לסמוך על המתירים.

-
- מט** ראה מ"ז סק"ג. שול"ע יוד"ט מ" קיב ס"ב ברי"א ושל"ך סק"ט. וראה גם לעיל מ" קסח מ"ז. מ" קצו כמסנה. מ" תרת ס"א.
 - נ** רא"ש ביצה ט"פ אין צדיו. מור בשמו ושול"ע בשם ויש מתירים.
 - נא** מ"ז סוף סק"ג. וראה גם רא"ש שם.
 - נב** רשב"א קכב, א ד"ה רבא. וראה גם לעיל מ" רב מ"ב מ" רעו מ"ג. לקמן מ" שכו מ"ג. מ" תקמו מ"ה. לקמן מ" תקת מ"ד.
 - נג** ראה רשב"א שם. וראה רש"י שם ד"ה ארעא.
 - נד** רא"ש שם. מ"ז שם.
 - נה** רא"ש שם.
 - נו** סק"ף ה'.
 - נז** ראה ב"י ד"ה ויא' הגהת הלבוש מ"ד.
 - נח** כדלעיל מ" שי מ"ד.
 - נט** ביצה כו, א, רא"ש שם. מור שם בשמו. מ"א סק"י.
 - ס** פסקי דוי"ז ביצה מ"ג ה"ו אה ו. שלמי הגבורים ביצה זו. מו"ע. וי"ח בדשו"י ביצה כו, א ד"ה אלא.
 - סא** רש"י שם. מ"א סק"י.
 - סב** ראה מ"א מ" תקמו סק"ז. וראה לעיל מ" שח

- ממ"א** ופכ"ט. מ" שי מ"ג (כיון שהוא מוכן לאיש אחר מוכן לכל).
- סג** רש"י ב"ב של שלמה הולין מ"א מ" לב הוא ברי"א שם. וראה גם תפארת שמואל על הרא"ש שם.
- סד** הגהות אשרי ביצה פ"ג י' בשם הר"ר אליהו.
- סה** ראה מ"א שם.
- סז** סק"ף יב.
- סח** ראה מ"א שם.
- סח** ספר התרוומה מ" רמו (בשם רבנו יעקב) וס' רמח"א רא"ש שם ונזר בשם ר"ת. שול"ע בשם "יש אומרים".
- סט** כן מוסעו"ש ב"י תקי סוף מ"א. ראה מ"א שם סק"ב. עיי' ב"ח"ש לעיל מ"י שו"ן מ"ז.
- ע** סק"ף ג.
- עא** ראה לקמן מ" תקי מ"ה. הדינו אף שהעיקר כסברא הראשונה.
- עב** שו"ע מ"ד.
- עג** ב"ח מו"ה ומ"ש והמחנה. מ"א סק"א.
- עד** מ"ח מ" רפא (ע' שב) בהגהות הר"ף את ד בשם גדולים. שול"ע שם.
- עה** מ"ח מ" שם. שול"ע שם. ומרעיל מ" עור מ"ה שפצוה לאכול פת.

הלכות שבת שכה

תקעט

ומכל מקום אסור ליתן מעות להפלט מ'ע'ר מערב שבת שיתן לו הפת כשבת שאז הוא אופה לצורך ישראל^ט ואסור לאכול מהפת^י עד למוציא שבת בכדי שיעשו כמו שיתבאר^י:

ז (וכל זה בפת אבל נכרי שבישל לעצמו מדברים שאין בהם משום בישולי נכרים^י אין בהם משום מוקצה^י לדברי הכל אפילו הן פירות שאינן נאכלים חיין ולא היו ראויים כלל בין השמשות לפי שאין אומרים מתוך שהוקצה בין השמשות הוקצה לכל השבת כולה אלא כדבר שמקצה אותו האדם מדעתו ודחאו כדיום^י כגון תבואה שמתנה ועשאה קמח^י אבל לא כדבר שהוא מוקצה בעל כרחו של אדם^י כמו שנתבאר בס' ש"מ^י):

ח וכל זה באמיה (ובישול) וכיוצא בהן משאר מלאכות הנעשות בתלוש^י חוץ מסחיטת פירות^י שאם סחטן נכרי אפילו לעצמו אסורים המשקים לישראל עד לערב^י אם הוא בענין שהיו אסורים אם היו זבים מאלהן כמו שנתבאר בס' ש"כ^י לפי שגם אלו המשקין הבאים לישראל ע"י סחיטת נכרי הם בכלל הגזרה שגזרו על משקין שזבו מאלהן^י מפני שגם אלו באים להישראל ממילא כמו הובין מאלהן^י.

וכן נכרי שליטת פירות מהמחובר לעצמו^י אפילו הוא בענין שאין בהם משום מוקצה כגון ששמע את הנכרי אומר מערב שבת למחר אלקוט פירות אלו^י והן פירות שנגמר בישולן שהכנה מועלת להן אפילו במחובר כמו שנתבאר בס' ש"ח^י אע"פ אסורים לישראל עד לערב לפי שהם בכלל הגזרה שגזרו על פירות הנגשרים מאלהן^י כמו שנתבאר בס' ש"כ^י שגם פירות אלו באים להישראל ממילא כמו הנגשרים מאלהם^י.

ולא פירות כלבר גזרה אפילו כל מחובר שנתלש מאליו או ע"י נכרי אע"פ שאינו מאכל אדם אלא בכלל גזרה זו כגון נכרי שליטת עשבים מהמחובר^י אפילו הוא בענין שאין בהם משום מוקצה כגון שיש לישראל בחמות שיכולים לדעות שם בעשבים אלו והיו

עו דמיה. הובא ברבינו ירחם ט"ב ח"ה (עה, א). רמ"א ס"ה.

עז רבינו ירחם שם.

עח סעף ז.

עט ועד שיתבאר ב"ד ס' קג. וראה גם לקמן ס' הקמפ ס"א.

פ ר"ן שבת (מו, ב) ד"ה עשה. וראה גם רשב"א קכב, א ד"ה נגרא.

פא הרב רבינו יונה הובא ברשב"א חולין פג, א ד"ה עד כאן. דא"ש חולין פ"א ס' ב. שו"ע ס' ש"ח ס"ב.

ראה מ"א שם סק"ה. לעיל שם ס"ה.

פב כ"ח ד"ה ומ"ש והמהנה ברעת הרא"ש ב"צה סופ"ג.

פג ראה ש"ת מדרש"ם ח"ה ס' ל"ד.

פד סעף ג.

פה ראה רמב"ן קכב, א ד"ה מתנ' עשה. הובא בר"ן ד"ה נגרא.

פז שם (מו, ב) ד"ה עשה.

פו ראה תוס' קכב, א ד"ה שמתמש (וראה גם תוס' חולין ד, א ד"ה מהבתן). מ"ז סק"ה. וראה מדר"ב לסי' רנ"ג (ד"ה והנה) לענין שאר המלאכות. וראה שבת כהנבה ח"א ע' קל"ד.

פז רמב"ן שם. רשב"א שם ד"ה נגרא. והבאו במ"מ פ"ז סוף ה"ג. טור סופ"י שה (לענין נכרי שחלב בשבת).

וכ"ה לעיל ס' ש' ס"ב.

פח סעף ג.

פט רמב"ן שם. רשב"א שם.

צ וראה גם לעיל ס' שה ק"א סק"ב: ראפילו במחיה

ותלושה לא חוישין אלא במדרי דאתי מנילא בני"ש

הר"ן ספ"ז והכי קריל ... אלא דאסור משום שלא

תחלוך במשקין שזבו בין מאלהין לע"י נכרי כיון

דלחשיאל אתי מנילא.

צא רמב"ן שם. רשב"א שם. מור וש"ע ס"ה.

צב רמב"ן במלחמות ביצה רפ"ג. וראה גם לעיל ס' ש

ס"ג. וראה גם לקמן ס' תקפו ס"ד, ושם מב"א

הונטא נספת "כגון חקל הענטר בתצרו והיתה רעמו

מערב ו"מ על הדמרים שישור הרוח מן החקל ביו"מ.

צג סעף ו (לענין ישראל שקצץ תפרי לחולה בשבת,

שלא נאמר לא מנעם מוקצה – מנעם האמור כאן,

ולא מנורת פירות הנגשרים).

צד רמב"ן שם. רשב"א שם. ר"ן שם (מו, א) ד"ה ומיהו.

צה ס' זה בשע"ר לא הגיע לידנו, וראה מור וש"ע

שם ס"ג.

צו וראה גם לעיל ס' שה ק"א סק"ב. לקמן ס' תקמו

ס"ה.

צז רמב"ן במלחמות ביצה שם. וראה לקמן ס' חקן ק"א

סק"ד שיש סתירה ברברי הרמב"ן במלחמות לרב"י

הרמב"ן (ספ"ז רשבת) כפי שהובא בר"ן (מו, א) ד"ה

ומיהו, ע"ש.

הלכות שבת שכה

תקפ

הם מוכנים ל¹³ אעפ"כ אסורים משום גזרת פירות הנושרים¹⁴ ולכן אסור לישראל להשתמש בהם שום תשמיש כמו שאסור להשתמש בפירות הנושרים¹⁵ ולכן הם אסורים ג"כ בטלמול כיון שאינן ראויים לו בו ביום להשתמש בהם שום תשמיש והרי הם מוקצים כמו שפירות הנושרים יש להם דין מוקצה מטעם זה¹⁶.

ואפילו עצים שתלשן הנכרי לעצמו או שנשרו מאלהן ביו"ט הם בכלל גזרה זו¹⁷ כמו שיתבאר בסיומן תקפ"ו¹⁸.

וכן נכרי שצד דגים או חיה או עוף לעצמו אסורים לישראל ביו"ט¹⁹ כמו שיתבאר בס' תקפ"ו²⁰:

פ אם לקט²¹ או צד²² או אפה²³ ובישל או שעשה אחת משאר מלאכות²⁴ בשביל ישראל או בשביל ישראל ונכרים²⁵ צריך להמתין לערב בכדי שיעשו²⁶ גזרה שזמא יאמר לנכרי לעשות בשבת כדי שיהא מוכן לו כמציאי שבת מיד²⁷ ואפילו אחרים שלא נעשית המלאכה בשבילם צריכים להמתין כן²⁸ שכל שנעשית מלאכת איסור של תורה בשביל ישראל ההמירו חכמים שלא לחלק בין מי שנעשה בשבילו לאחרים²⁹ אבל אם נעשה איסור של דברי סופרים בשביל ישראל מותר לאחרים מיד³⁰ כמו שיתבאר³¹ ושיעור בכדי שיעשו יתבאר בס' תקפ"ו³²:

י ספק אם לקטן בשביל ישראל או שידוע שלקטן בשביל ישראל ואין ידוע אם נלקטו היום או לאו אמרות בו ביום³³ וגם לערב בכדי שיעשו³⁴ ואע"פ שהוא ספק דברי סופרים אין הולכין בו להקל הואיל והוא דבר שיש לו מתירין³⁵ ויש אומרים³⁶

מדברי הרמב"ם פ"ו ה"ב (ראה שם במ"מ) והטור סי' תקטו (לדעת רש"י, ראה ב"י שם ד"ה וז"ל ודוק לאותו). הובא ב"י כאן ד"ה בא"ה לקטן. מ"א סק"ב.
קד ר"ן שם (מו, א) ד"ה ואיכא. מ"א שם. ראה גם תוס' קכב, א ד"ה ואם (לקטן האיסור לאחרים בשבת עצמה). וז"ל לעיל סי' רעו ס"א. לקטן סמ"ג. וראה לקטן סי' תקטו ס"א בהג"ה שלפי הטעם שבפנים: היה ראוי שלא לאסור אלא מי שהמלאכה נעשית בשבילו ... מ"מ לא רצו חכמים לחלק בגורמים ואסרו על הכל אף על מי שלא נעשית בשבילו ע"ד לאחר בכדי שיעשו לפי שראו חכמים להחמיר דרכה כדבר שנעשה בו מלאכה בגמור ע"י נכרי.

קטו תוס' שם. מ"א שם. וראה גם לקטן סי' תקטו ס"ד. וראה עוד שם שאחרים נקראים אלו שאינם בני ביתו.

קטז סעף א.

קטז סעף ב.

קיא ספר התרומה סי' רמט, וסמ"ג ל"ח סה (ב, ב), וסמ"ג סי' רפא, הגהות מיימוניות פ"ו (קיששא) ה"ג, מבריתא ביצה כד, סע"א וכדרי יהושע. מור וש"ע סי'.

קיא ר"ף (סה, א). הובא בגמור. דעה א' בש"ע שם. וכן דעת הגאונים ורמב"ם פ"ו ה"ג. הובא במ"מ הל' י"א פ"ב סוף ה"י.

קב מ"א סי' תצו סק"ג. מ"ו סי' תקטו סק"ג. וראה גם מלחמות לרמב"ם שם סה, ב בסופו. וראה לקטן סי' תקטו סוף פ"ג.

קכא ספר התרומה שם. סמ"ג שם. הגהות מיימוניות פ"ו סי' רפא. מור ודעה ה"ב בש"ע שם. וראה לקטן סי' תקטו ק"א סק"ב.

צח ראה תוס' קכב, א ד"ה אינו בתי' ה"א.
צט רשב"י במחלומות שם. וראה גם לקטן סי' תקטו ס"ד.
ק ראה לקטן פ"ו, ובפ"י תקו ובמ"א סק"ד. כאו"כ, מותר לדנות ממנה הנאה הבאה מאליה.

קא ראה גם לקטן שם.

קב (תוס' ד"ה פ"ק דביצה). ר"ף ביצה (ב, א). רא"ש שם פ"א סי' ב. מור סי' תקו. מ"א סי' תקא סק"א. לקטן שם פ"י.

קג ק"א סק"ד.
קד ולעירב מותר מיד. ספר התרומה סי' רמט ומחשבה ומשירין פ"ב מ"ה. מור וש"ע סי' סוף.

קה סעף ד"ה. וראה לעיל סי' שי סוף ס"ג שהוא אסור משום מוקצה. וראה גם לקטן סי' תצו סכ"א.

קו ביצה כד, ב. עירובין מ, א. מור וש"ע סי'.

קז מור וש"ע שם.
קח לבוש סי'.

קט רמב"ם פ"ו ה"ב.
קי ספר התרומה סי' רמט ממשנה נכשירין פ"ב מ"ה הובא בגמ' קכב, א. מור וש"ע שם.

קיא סי' התרומה שם מאותה משנה ושכן משמע בירושלמי פ"ו ה"ג רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

קיב רא"ש ביצה פ"ג ס"ב בשם ר"ת. תוס' כד, ב ד"ה ולעירב. עירובין פ"ג ב ד"ה אי. רמב"ם שם ה"ה. וראה גם לעיל סי' שיש ס"א (הערכו להמתין כן ... שאיסור האצורה לנכרי קל בעיני הבריות). לקטן סי' תקטו ס"א ברעה ה"ב (ראה בהג"ה שם שהו עיקר הטעם).

קיג ר"י רבינו ירמיהו י"ב (פג, א) לדעת רש"י שאסור מנעם שלא להנות ממלאכת שבת). וכן נראה

הלכות שבת שכה

תקפא

שלערב מותר מיד שכיון שאיסור זה אינו אלא כעין קנס^{קכב} שלא יבא לומר לנכרי לעשות לו בשבת לא החמירו בספיקו^{קכג} אע"פ שיש לו מתירין והעיקר כסברא הראשונה^{קכד}.

ואף לפי סברא האחרונה לא הקילו אלא בכגון שהנכרי אמר לישראל מערב שבת ליתן לו פירות בשבת והדל לבית הנכרי ונתן לו שאז יש להסתפק שמא ליקט פירות אלו בשבת בשביל ישראל והיה בדעתו מערב שבת על פירות אלו ללקטם או לנכרי אחר שמא היה בדעתו ללקטם לו פירות אחרים ופירות אלו ליקטם לעצמו או לנכרי אחר ואח"כ נמלך ונתנם לישראל כשבא אצלו^{קכה} וכן כל כיוצא בזה אבל נכרי שהביא דרוון לישראל^{קכו} או שהביא למכור^{קכז} בעיר שרובה ישראל^{קכח} אין תולין להקל שמא ליקטם מתחלה לעצמו ואח"כ נמלך להביאן לכאן אלא מן הסתם ליקטם מתחלה לשם כך^{קכט} וכן אין לתלות להקל שמא ליקטם מערב שבת לפי שנכרי המביא דרוון או למכור מן הסתם הוא מתכוין להביא מן המשובח ומביא מאותן שליקט היום^{קל} וכן לענין צידה ביו"ט^{קלא}.

יא דבר שאין בו חשש צידה ומחובר^{קלב} אלא שהובא מחוץ לתחום^{קלג} אם הביאו הנכרי לעצמו או לנכרי אחר מותר לישראל אפילו בו ביום^{קלד} ואם הביאו לישראל אסור באכילה בו ביום למי שהובא בשבילו^{קלה} ולערב בכדי שיעשו^{קלז} גזרה שמא יאמר לנכרי להביא לו מחוץ לתחום בשבת^{קלח} כדי לאכול ממנו בו ביום או לערב מיד אבל לאחרים מותר אפילו בו ביום^{קלח} לפי שאיסור התחומין הוא מדרבי סופרים ולא החמירו כל כך בשל דבריהם לאסור אף למי שלא הובא בשבילו^{קלט} ולכן אף מי שהובא בשבילו מותר לו למלטלו^{קל} כי אין לו דין מוקצה הואיל והוא ראוי לאכילה לאחרים בו ביום^{קלא} רק שצריך ליהדר שלא למלטלו חוץ לדי' אמות^{קלב} ממקום שהניחו הנכרי^{קלג} אם הניחו במקום שאינו מוקף לדירה^{קלד} כגון בשרה או בעיר שאינה

ולכל אנשי ביתו המסובים על שלחנו (לקמן שם).
קלו הרי"ף בתשובה. הובא ברא"ש ביה פ"א ס"ב ב. רבינו יצחק בתוס' כ"ב, ב ד"ן שם (ג, ב) ד"ה ופירות. מודרכי רמב"ם. ספר התרוומה סי' רנ"א. סו"ג ל"ח ס"ה (ב, א). מור וש"ע שם. וראה לקמן סי' ס"ו תקפו ס"א השעינו ביה.
קלז רש"י ביה כה, רע"א במעט ה"ב (ראה שם במדורה"א ואח"כ וזמא ס"ל תקפו סק"א) וד"ה שם י"ג, א (הפעם לבו ביום). לבוש ס"ח (המעט לערב בכדי שיעשו). וראה לקמן סי"ב וסי' תקפ"ו סי"ב.
קלח ביצה שם. מור וש"ע שם. ואם הוציאם ישראל מחוץ לתחום – ראה לקמן סי' ת"ח במסופ.
קלט רש"י ותוס' שם. לבוש שם. וראה גם לקמן סי' תקפ"ו סי"ד: רבין שאסור לתמום הוא קל הקילו בו שלא לאסור אלא למי שהובא בשבילו. וראה שם שאף אם הביא מחוץ לדי' פרסאות הדין כן, ע"ש המעט.
קמ הרא"ש (והרי"ף) ד"ה דביצה סי' ב במסופ. ש"ע שם.
קמא רא"ש שם. סי' ז' תקפו סק"י. וראה גם לקמן שם שם ס"ו. וראה לקמן סי' ת"ח במסופ.
קמב ר"ן (ג, ב) סו"ג ופירות. רא"ש עיניו פ"ד מסופ"י ש"ע שם. וראה גם לקמן שם.
קמג ב"א סוף סק"מ.
קמד לקמן סי' ת"א ס"א.

קכב ראה גם לקמן סי' תקפו ק"א סק"א בהגדה.
קכג ראה מ"א סק"ד.
קכד כ"ה משמעות השורש סי' (שהביא העת המחמירין בסתם ודעת המקילים בלשון יש אמרים משמע שדעתו לפסקו כדמחמירין – לקמן סי' תקפו ק"א סק"ב). מ"א סי' תקפו סק"ד. וראה עוד בק"א שם.
קכה מ"א סי' תקפו סק"ב.
קכו טור סי' תקפו וז"ל דב"ב ביצה כד, סעי"ב.
קכז מ"א שם.
קכח וראה לקמן סי' תקפו סי"ט שאף בעיר שתחיה גוים והביא ישראל דני גוי שהביא דרוון לישראל.
קכט מ"א סק"ג סי' תקפו סק"א. וראה גם לקמן שם ס"א.
קל ר"ן (ס"ד, א) ד"ה נבציעו [נבציען] בשם רבינו יונה. מ"א שם סק"ב. ולכן צריך להמתין לערב בכדי שיעשו אף למי שלא הובא בשבילו – ראה לקמן שם.
קלא מ"א שם. וראה גם לקמן שם.
קלב כגון פירות יבשים (לקמן סי' תקפו ס"א).
קלג ראה לעיל סי' רמ"ן ק"א סוף ס"ה, דהיינו אפילו היה אגוד אחר חוץ לתחום, וכשנבואו עד סוף תחומן סמך לענין יבול ישראל לצאת חוץ לעיר עד הפירות.
קלד מור וש"ע סי"ח.
קלה מסקנת הגמ' שם ביצה כה, רע"א. מור וש"ע שם.

הלכות שבת שכה

תקפב

מעורבת^{קסב} דהיינו שאם מלטלו אחד ב' אמות לא ימלטלנו הב' יותר מב' אמות^{קסג} כמו שיתבאר בס' ת"א^{קסד} בכל דבר שהוציאו נכרי חוץ לתחום.

ואם הובא בספינה מחוץ לתחום מותר^{קסה} באכילה אף למו שהובא בשבילו אם הלכה הספינה למעלה מעשרה טפחים שאין תחומין למעלה מ' טפחים כמו שיתבאר בס' ת"ד^{קסז} רק שצריך לזהר שלא למלטלו חוץ לד' אמות אלא אם כן היה בספינה מערב שבת^{קסח} ולא היה למטה מ' טפחים משנכנס השבת עד שהגיע לתוך התחום של מקום זה שהוא בו עתה כמו שיתבאר שם^{קסא}!

יב אע"פ שהבא מחוץ לתחום מותר למו שלא הובא בשבילו מכל מקום אם הביאו ב' דברים לב' בני אדם אסורים להחליף זה עם זה^{קסב} שהרי עכ"פ נהנה הוא כמה שהובא לו מחוץ לתחום^{קסג} שעל ידי כן נותן חבירו לו את חלפיו:

יג כל מקום שצריך להמתין בכדי שיעשו אין צריך להמתין אלא בכדי ששהא המביא ביום השבת כגון אם הביא לו ממקום רחוק בג' שעות על היום בשבת מפני שהוא רכב על סוס ולכן מיהר הבאתו אינו צריך להמתין למוצאי שבת כדי הליכה לשם כרגל אלא די שימתין ג' שעות^{קסד} ואין צריך לחוש שמא לא רכב כל כך במרוצה אלא רכב הרבה כלל שבת כי מן הסתם אין דרך לרכוב כלילה^{קסה}.

כמה דברים אמורים כשיודע מאיזה מקום הביא אבל אם אינו יודע כלל ואפשר שהביאו ממקום קרוב די שימתין למוצאי שבת בכדי הבאה מחוץ לתחום^{קסז} חוץ ממה שצריך להשהות בלקטתו^{קסח} או צידתו אם הוא דבר שיש במינו כמחובר או מחוסר צידה כמו שיתבאר בס' תקפ"א^{קסח}.

ויש אומרים^{קסג} שבכל מקום שצריך להמתין בכדי הבאה מחוץ לתחום^{קסד} ואין צריך לומר במקום שצריך להמתין בכדי הבאה ממקום רחוק יותר אין ליל מוצאי שבת עולה מן החשבון וצריך להמתין שיעור זה למחר ביום ראשון לפי שאין רגילות להביא כלילה במקום רחוק^{קסז} חוץ לתחום וא"כ יש לחוש שמא מפני כך יאמר לנכרי להביא לו בשבת כדי שיהיה מוכן לו בליל מוצאי שבת אחר שישעה שיעור זה.

ויש לחוש לדבריהם לענין שבת אבל לענין יו"ט יש להקל כסברא הראשונה^{קסב} ואף לענין שבת יש להקל לצורך אורחים^{קסג} או שאר סעודת מצוה^{קסד} אבל במקום שצריך להמתין בכדי הבאה מתוך התחום כגון נכרי שליקט פירות או צד דגים בתוך התחום

קנה מ"א שם.
קנו ר"ן ביצה (ג, ב) ד"ה ולעיר. שולע ס' תקנז סוף ס"א.
קנו שולח הרשב"א ח"א סי' לט בשם ר"ח. ר"ן שם. מ"ט דל' יו"ט פ"ב ה"י. שו"ע שם.
קנה סעף ב.
קנט סו"מ (ג) ל"ח סה (ב, ב). מדרכי רמזו תש. רמ"א ס"ח.
קס מ"ז סק"ז.
קסא מרכיב שם. מ"ז שם. מ"א סק"ח.
קסב מ"א סי' תקסו סתק"א.
קסג אלה רבה סק"ג. ראה גם תחנות הדיון ס' עב.
קסד ראה תרומת הדשן שם.

קמה ראה לקמן שם וס' תקנז ס"ז באלו מקומות מותר לטלטל.
קמו ראה מ"א שם.
קמז מעף ב.
קמח מ"א סקט"ו.
קמט סעף א.
קנ מ"א שם.
קנא סעף ג.
קנב כנסת הגדולה תנ"ש. מ"א סקט"ו.
קנג וראה לקמן ס' תקנז פ"ב. לעיל פ"א. ראה אלה רבה סקט"ו.
קנד שם כנסת הגדולה תנ"ש. מ"א סק"ג. ראה גם לקמן ס' תקנז סוף ס"ב.

הלכות שבת שכה

תקנא

וצריך להמתין בכרי לקיטה או צידה והבאה מאותו מקום שלקטו וצד בתוך התחום הרי הלילה עולה לו מן החשבון^{קסח} לדברי הכל:

יד אם הוא ספק אם הובא מחוץ לתחום אסור למי שהובא בשבילו עד למוצאי שבת בכרי הבאה מחוץ לתחום^{קסז} מפני שהוא דבר שיש לו מתירין^{קסו} ולהאומרים שבאיסור כזה שאינו אלא כעין קנס שלא יבא לומר לנכרי לעשות בשבת לא החמירו בספקו אף"פ שיש לו מתירין כמ"ש למעלה^{קסח} אף כאן מותר^{קסט} באכילה אפילו למו שהובא בשבילו אפילו בו ביום^{קע} וכבר נתבאר^{קעב} שהעיקר כסברא הראשונה^{קעג}:

מז וכל זה כנכרי שאינו שרוי עמו בעיר^{קעז} אבל נכרי השרוי עמו בעיר ופירות המצויים עמו בעיר אין מחזיקים מספק לומר שמה הביאן מחוץ לתחום כי אדרבה אנו אומרים כאן נמצאו וכאן היו^{קעד} ואפילו אם יש לנכרי ב' בתים אחד חוץ לתחום ואחד בתוך התחום^{קעה} תולין להקל שהביא מתוך התחום^{קעו} כי מן הסתם אינו מניח בית הקרוב והולך להביא מבית הרחוק^{קעז} אבל אם יש לו ב' בתים חוץ לתחום ואחד בתוך התחום יש לחוש לרוב הבתים שהם חוץ לתחום^{קעח}:

מז נכרי שמילא מים לבהמתו^{קעט} מבור שהוא עמוק י' טפחים ורחב ד' טפחים^{קע} העומד ברשות הרבים^{קעב} ונמצא שהוציא מרשות היחיד לרשות הרבים^{קעג} מותר לישראל להשקות מהם בהמתו^{קעז} כיון שהנכרי לא נתכוין כלל בשבילו^{קעד} והוא שאין הנכרי מכירו אבל אם הוא מכירו אסור^{קעה} גזרה שמה ירבה הנכרי לדלות גם בשבילו^{קעו} אם ישקה גם הוא מהם.

ואפילו אינו מכירו אם מילא לצורך בהמת ישראל אסור^{קעז} אפילו לאחרים^{קעח} להשתמש במים אלו אפילו תשמיש אחר^{קעט} כגון רחיצה^{קע} והרחת כלים שכל שנעשה באיסור של תורה ע"י נכרי לצורך ישראל לא חלקו חכמים בין מי שנעשה בשבילו לאחרים^{קעב} אבל אם מילא מבור העומד בכרמלית^{קעג} או שהביא מים לרשות הרבים

קסח ט"ז שם.	קעז ראה אליה זוסא ט"י תקטו סק"ט. וראה גם לקמן שם.
קסז שמואל קנא, א לגירסת הר"ף שם (סה, א) הובא כמור. וכן רעת הנאונים הובא ב"י ס' תקטו ד"ה ואם רמב"ם פ"י ה"ו. שילע ס"ט.	קעח חשנה קכב, א. מור ושילע ס"י.
קסו מלהמת' להרמב"ן שם (סה, ב). מ"ז סק"ג.	קעט הגהת מיימוניות פ"י אות ד. וראה גם מור ושילע שם.
קסח ותי אומרים העליל מ"י.	קע שם. וראה לקמן ס' שנה ס"ד.
קסט שמואל שם לגירסת רש"י ד"ה ושמואל הובא כמור ס' תקטו. וראה כ"י כאן ד"ה ואם.	קעא רש"י שם ד"ה מילא.
קע טור ס"י תקטו. ב"י שם. וזכ"ם בדתובין ור"ן.	קעב מור ושילע שם.
קעא לעיל ס"י.	קעג משנה שם. מור ושילע שם.
קעב מ"י ס' תקטו מר"ה ואם. שורע ט"י תקטו מ"ז. וראה גם לקמן שם ס"ז.	קעד ראה רש"י שם ד"ה נ" (הב'). ר"ף שם (גז, ב). רמב"ם שם ה"ג.
קעג או שהוא רר בעיר אלא שפירותיו חזן לעיר (לקמן ס' תקטו ס"ז).	קעז משנה וכוריא שם. מור ושילע שם.
קעד מור ס' תקטו בשם השב"א קנא, א ד"ה נמ' וביצה כ"ב ב ד"ה ודא. ר"ן (סה, א) ד"ה ונמצא וביצה י"ב ב ד"ה ויהו. שילע ס"ט. וראה גם לקמן שם: מותר אף למי שהובא בשבילו ... לפי שאין כאן ספק כלל אלא הוא כראי רמ"ן הסתם הביא מפירותיו שבעיר.	קעח תוס' שם ד"ה ואם. רא"ש פמ"ז ס' יב. מור ושילע שם.
קעה ובהן פירות (לקמן שם ס"ז).	קעט ר"י שם (מז, א) ד"ה ואיכא. וכרעליל ס"ט ופ"ג.
קעו הרב"ר ח"י י"ז ס' תשמ"ג. וחדכ"י ביצה רמז תרפ"ג בשמו. שילע שם. וראה גם לקמן שם.	קעז תוס' שם ד"ה משקל. ספ"ג התרומה ס' רנב. סמ"ג ל"ח סה (ב, ב). הגהות מיימוניות שם. מור ושילע שם.

הלכות שבת שכה

תקדו

מן הנחר ¹³⁷ שהוא כרמלית ¹³⁸ מותר לאחר שלא הובא בשבילי ¹³⁹ שאיסור הכרמלית אינו אלא מדברי סופרים ¹⁴⁰.

ועכשיו נהגו העולם היותר אפילו לכתחלה לומר לנכרי להביא שכר או שאר דברים שהם צורך השבת דרך כרמלית ¹³⁷ ויש שלמדו עליהם זכות לומר ¹³⁸ שצרכי שבת חשובים הם כדבר מצוה שהתירו בו שבות דשבות ¹³⁹ כמו שנתבאר בס' ש"ד ¹⁴⁰ וצריכים הם להזהר שלא ליתן הכלי ליד הנכרי וגם שלא ליקח מידו ¹⁴¹ כמו שנתבאר שם ¹⁴² וגם שלא ליתן מעות לנכרי ¹⁴³ כמ"ש בס' תקי"ד ¹⁴⁴ (ומכל מקום אין להקל אלא בשכר וכיוצא בו מהדברים הצריכים בשבת צורך גמור שאי אפשר להיות בלעדיו אלא ברוח קצת אבל דברים שאין צריך כל כך כגון פירות ומיני הבשילים יתורים וכיוצא בהם אינן נקראים דבר מצוה ¹⁴⁵ כמו שנתבאר בס' רס"א ¹⁴⁶):

יז לקט נכרי עשבים מהמחובר לצורך בהמתו מאכל אחריו ישראל את בהמתו ¹⁴⁷ דהיינו שעומד בפניה שלא תוכל לנטות אלא הדרך שם ¹⁴⁸ כמו שנתבאר בס' שבי"ד ¹⁴⁹ ככל דבר האסור במלמול ואף עשבים אלו אסורים במלמול ¹⁵⁰ כמ"ש למעלה ¹⁵¹ והוא שאין הנכרי מכירו אבל אם מכירו אסור לו אפילו לעמוד בפניה כדי שתאכל מהם בשבת ¹⁵² גזרה שמה ירבה הנכרי ללקוט בשביל בהמתו ¹⁵³ אם יאכלנה מהם אבל למוצאי שבת אין צריך להמתין בכדי שיעשו כיון שהנכרי לקט לצורך עצמו ואין איסור בשבת אלא משום גזרה שמה ירבה בשבילי ¹⁵⁴:

יח וכן הדין בכל דבר שיש לחוש בו שמא ירבה בשבילו אם הוא מכירו ¹⁵⁵ כגון נכרי שצלה ¹⁵⁶ או משהלך ¹⁵⁷ לעצמו ¹⁵⁸ דברים שאין בהם משום בישולי נכרים וכל כיוצא בדבר זה שצריך להרבות בו בשביל שנים יותר מבשביל אחד אבל כדבר שאין לחוש בו שמא ירבה בשבילו כגון שהדליק נר לעצמו או שעשה כבש לירד בו מהספינה ¹⁵⁹ שבנר אחד וכבש אחד יספיק לכל אפילו מכירו מותר ¹⁶⁰:

יט אע"פ שאינו מכירו אם אומר בפירוש שלצורך ישראל הוא עושה או אפילו אינו אומר כן אם מעשיו מוכיחים שלצורך ישראל הוא עושה כגון שהדליק נר בביתו שהישראל בו והלך לו הנכרי ולא נהנה ממנו כלום אסור להשתמש לאורו ¹⁶¹:

<p>קצו ראה רשב"א שם ד"ה מותו, ברעת התום' שם. קצד ראה לקמן סי' שנה ס"א. קצה כדלעיל סי' ושי"ג. קצו כדלקמן סי' שמו ס"א וע"ג. קצז רמ"א ס"ג. קצח ט"ז סק"א, וכן במ"א סק"ה. קצט ראה רמ"א סוף סי'. ר סוף יב. רא תנינן (ש"ת) מה"ם מנין סי' ק"ז) הובא במ"א סי' שז סק"כ. רב כ"ז, וראה גם לעיל סעי' ב. רג מ"א סוף סק"ה. רד סוף ג. רה ראה ב"ח ט"ז סי' שחב, נע"ן בח"ש בס' רסא (ק"א סק"א). רי ק"א סוף סק"א. רז ברייתא שם קכ"ג, אור וש"ע ס"א, וראה לקמן סי' תקן ק"א סק"ד המעט שמוחר להנות ולא גורעין שמה יחלוש בעצמו. רח גמרא שם, ש"ע שם.</p>	<p>רט סוף ס"ג. רי ש"ע שם. ריא ס"ח, ע"ש. ריב גמ' שם, מור וש"ע שם. ריג רש"י שם ד"ה נר, ר"ף שם (מו, ב), רמב"ם פ"ו ה"ג, מור וש"ע שם. ריד ת"א סוף סק"ה. רטו רמב"ם פ"ו ה"ג, מור וש"ע ס"א, וראה לעיל סי' רע"ו ק"א ס"ק ה. רטז תוס' הפ"ק דביצה ג ע"א ד"ה גזרה, רבינו ירוחם נ"ב ח"ב (פ, ב), הובא ב"י סו"ח ומ"ש אבל אם מכירו, מ"א סק"ה, וראה מ"מ תענינים. ריז ולגבי אפה ראה לעיל ס"ג. ריח וכן אם בישל להולד, כדלעיל סי' שח ס"ה. ריט משנה שם. ריכ דבא שם, ר"ף שם, רמב"ם שם, מור וש"ע שם. ריכא רא"ם הובא בהגמ"ד סי' תא, רמב"ה סי' רנ, ש"ע סי' ב, וראה לעיל סי' רע"ג, ש"מ"א לא הפריחהו לצאת מביטו.</p>
--	---

הלכות שבת שכה

תקפה

ב אם ליקט נכרי עשבים דרב (לבהמתו¹⁷¹) והאכל (גם) לבהמת ישראל אין צריך למהות ביו ואע"פ שמן הסתם ליקט גם לצורך ישראל¹⁷² אין איסור בליקוט זה כלל כי כל נכרי העושה דבר מעצמו בוראי מתכוין הוא לטובת עצמו¹⁷³ שידוע שלא יפסיד¹⁷⁴ כמו שנתבאר בס' רנ"ב¹⁷⁵ ובלבד שלא יהיו עשבים של הישראל אלא של הנכרי או של הפקר ממעם שנתבאר שם¹⁷⁶ (וגם אין איסור במה שמאכל לבהמת ישראל מעשבים שליקט בשבילו שאף שאסור לישראל ליהנות ממה שעשה הנכרי בשבילו אע"פ שנתכוין לטובת עצמו כמו שנתבאר שם מכל מקום באין אין גופו ממש נהנה מזה¹⁷⁷ לא גזרו חכמים אלא אם כן הוא עצמו עומד בפניה כדי שהאכל¹⁷⁸ אבל לא על מה שהנכרי מאכילה כיון שמתכוין בזה לטובת עצמו).

במה דברים אמורים כשהנכרי עושה כן דרך מקרה (שאין הדבר ידוע בבירור שליקט גם בשבילו ישראל כי שמא ליקטן לעצמו ואח"כ נמלך ליתן לבהמת ישראל) אבל אם הגיל לעשות כן צריך למחות בידו¹⁷⁹ (שבין שבדאי הוא ליקטן בשבילו¹⁸⁰ גזרו חכמים אף על מה שמאכל הנכרי מהם לבהמת ישראל):

בא נכרי שעשה בשבת ארון או קבר לקבור בו מתו¹⁸¹ או למכור¹⁸² (בעיר שרובה נכרים¹⁸³) מותר לישראל לקבר במוצאי שבת מיד¹⁸⁴ ואם עשאו בשביל ישראל צריך להמתין בכדי שיעשו¹⁸⁵ בין לקבור בו ישראל זה שנעשה בשבילו בין לקבור בו ישראל אחר¹⁸⁶.

במה דברים אמורים כשהקבר או הארון עומדים במקום המוצנע שאין הדבר מפורסם לכל שנעשה בשבת בשביל פלוני ישראל אבל קבר העומד בפרהסיא¹⁸⁷ וכן ארון הנעשה בשבת אצל קבר העומד בפרהסיא¹⁸⁸ בענין שהכל יודעים שקבר זה או ארון זה נעשה בשבת פלוני ישראל¹⁸⁹ אסור לקבור בו אותו ישראל עולמת¹⁹⁰ ואף לאחר בכדי שיעשו משום קנס¹⁹¹ על שנתחלל שבת ע"י נכרי¹⁹² בפרהסיא בשבילו אבל

מחשש שיאמר לנכרי, כמבאר במהר"ב שם, מרחיב שם, סור ושורע שם.

רלב מ"א מק"ל (לענת המרחיב שם).

רלג תוס' קנ"א, א. מור ושורע ס"ה.

רלד תו"י שם ד"ה ע"ש.

רלה בדלע"ל ס' רנ"ב ס"ב ושי"ג.

רלו ר"ן שם (סה, א) ד"ה וגרסינן, וכי" ד"ה ואם עשה בשם רש"י, בפירוש דברי הגמ' שם. וראה גם רש"י

שם ד"ה יתכן, לביש ס"ד.

רלז ר"ן שם בשם הגאונים בפירוש דברי רג"מ שם, רמב"ם פ"א ה"ה, הובא במור. ש"ע שם. וראה לעיל

ס' רנ"ב ק"א סוף סק"ז שכאן מוזכר שהניו עושה מאלו בשביל למכור לישראל, אבל בישראל שקצין דמים לניו –

ראה שם ס"א, וראה גם ליקטן ס' תקנו סכ"א.

רלא ר"ן (פג, א) ד"ה ואיכא, מ"ז שם בסופו.

רלט עולא בגמ' שם לפירוש הגאונים שהובא בר"ן שם (סה, א), ותנב"ם שם, הובא במור. ש"ע שם.

רמ רבי אבהו ושם, רמב"ם שם, ש"ע שם (על הקבר).

רמא רמב"ם שם, ש"ע שם.

רמב משנה שם, תוספתא שם פ"ה ה"ה, רמב"ם שם, ש"ע שם.

רמג ראה רש"י במשנה שם ד"ה לא, הובא ברמב"ן שם ד"ה מתני'.

רמד ראה רמב"ן שם.

רנב ספר התרומה ס' רמז, הובא במודקי רמז תו, מ"א ס"ק 5.

רנג כן תוס' במודקי ובס' התרומה שם (שלא התירו אלא כשליקט לבהמתו, וכל האיסור הוא רק מנעם מוקצה), ונתבאר במהר"ב ל"ט רנ"ג (ד"ה וספר התרומה).

רנד שבה אומר, כמו במסכתא העילוי ס' רעו ס"ז (מהר"ב שם).

רנה רא"ש פמ"ז ס"ב, רש"י קנ"ב, א ס"ה רבא בשם התוס' (שכתבו כן גם לבני ליקט לבהמת ישראל.

ואנן קיילי' כס' התרומה לחתיר מנעם זה רק בליקט לבהמתו, כמבואר במהר"ב שם ס"ה והנה מנ"ה).

רנו תו"י קנ"א, א ד"ה נכרי.

רנז סק"י.

רנח אבל ראה במצויין שם שמקטנו במהר"ב ל"ט רמז, ד"ה והנה מנ"ה).

רנח אפילו בשל ישראל) אין צריך למחות בו, והבא בעשבים (בשליקט לבהמת ישראל) החמירו מאד שנהנה

מכאילת בהמתו, משא"כ כשליקט לבהמתו והאכל גם לבהמת ישראל, שכל האיסור הוא רק מוקצה (שם ד"ה

וספר התרומה), הקילו לומר רלא מקרי גופו נהנה (וכדלקמן בדמשך הסעיף).

רנט ספר התרומה שם, מרחיב שם, מ"א סק"ט.

רל בדלע"ל ס"ה (במצור) ושי"ג.

רלא רא"ש שם (אלא שהוא אסר בזה מנעם אחר,

הלכות שבת שכה

תקפו

מותר לקבור בו ישראל אחר ^דלאחר בכרי שיעשו ^ווהוא הדין אם נתחלל שבת ע"י נכרי בפרהסיא בשביל ישראל חי אסור לו עולמית ^זמשום קנס אע"פ שלא צוה את הנכרי על ככה.

ויש אומרים ^חשלא אסור עולמית גבי מת משום קנס אלא משום שנגאי הוא למת שיקבר בקבר מפורסם שנתחלל בו שבת בשבילו ולפי זה גבי חי מותר אף לו לאחר בכרי שיעשו ולעת הצורך יש לסמוך על דעתם להקל בדברי סופרים.

ואף לפי סברא הראשונה לא החמירו חכמים אלא כשעשה הנכרי הדבר מעצמו ^ט אבל אם קבל עליו קודם השבת לעשות זה וקצץ לו הישראל שכר ^י ולא קבע לו זמן אימתו ועשנו ועשה כשבת מדעת עצמו אין איסור מן הדין לאחר המתנה בכרי שיעשו ^{יא} אע"פ שעשה בפרהסיא ואפילו היה הנכרי שכיר יום אלא שלא קבע לו הישראל איזה יום ועשה מעצמו בשבת ואפילו גבי מת מותר בענין זה מן הדין אלא שנכון להחמיר ^{יב} אף גבי היתר לדברי הכל שלא יהנה ממנו עולמית שום אדם מישראל ^{יג} כל שנתחלל בו שבת ע"י נכרי בפרהסיא ע"י אמירת ישראל ^{יד} אפילו עשהו הנכרי בקבלות ^{טו} שאין בו איסור מעיקר הדין כמו שיתבאר בס' תרס"ד ^{טז} אלא אם כן מיהא כיד הנכרי ולא השגיח בו בשביל הנאת עצמו כמ"ש בס' רמ"ד ^{טז}:

כב נכרי שהביא בשבת ^{יז} דרך רשות הרבים ^{יח} הלילין להספיד בהם ישראל כיון שנעשה בהם איסור של תורה לא יספידו בהם לא אותו ישראל ולא ישראלים אחר ^{יט} עה שימתינו בכרי שיכולים להביאם במוצאי שבת מאותו מקום שהביאם הנכרי בשבת ^כ כן שאותו מקום הוא חוץ לתהום בין שהוא בתוך התהום ^{כא} ואם אינו ידוע מתיכן הביאם די שימתינו בכרי שיכולין להביאם מחוץ לתהום ^{כב} במה דברים אמורים כשהביאם בצנעא אבל אם הביאם בפרהסיא בענין שהכל יודעים שהובאו ברשות הרבים בשבת בשביל פלוני ישראל אסור להספיד בהם אותו ישראל עולמית ^{כג}.

וכל זה ברשות הרבים גמורה אבל אם הביאם דרך כרמלית ^{כד} אם הביאם מתוך

רז ס' זה בשו"ע לא הגיע לדיון, וראה שם שו"ע ס"א וברמ"א שם ובמ"א סק"י.
רזח ס"ז, ע"ש. וראה עוד שם שאף אם לא מיהא אם התנה עניו שלא יעשה בשבת והנכרי עשה מעצמו למוטב עצמו מותר.
רנט משנה קנא, א. מור וש"ע סמ"ז.
רס ראה רמב"ן שם מ"ה צמרא. מור וש"ע שם. הגדת הלבוש סמ"ז.
רסא דין (ב) ד"ה ואחרים. כ"י ד"ה וע"ש רבינו ולאחרים בשם רוב הפוסקים. ש"ע שם. וראה לקמן ס' תד ס"ב.
רסב תד"ב"ס פ"ו ד"ז. ש"ע שם.
רסג רמב"ן שם. טור.
רסד דין שם ד"ה גמל. שו"ע שם תקטו ס"א. וראה גם לעיל ס"ג. לקמן שם ס"ב.
רסה רמב"ם שם ד"ה. וזכ"ה משמעות התוספתא שם פ"ה ה"ח הובא בר"ן (סא, א) ד"ה גרסינן מ"א סקל"ג.
רסו שו"ע סמ"ז. לבוש סמ"ז.

רמת תוספתא שם פ"ה ה"ה. הובאה במ"ז שם, ודין שם (סב, ב) ד"ה ואחרים. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
רמו רמב"ם שם. ר"ן שם. מור וש"ע שם.
רמז רמב"ם שם ה"ב. הובא במ"א סקל"א.
רמח ד"ה שם (סד, סוף). רמב"ן שם קנא, א מו"ה מתני'. ש"ח סקל"ז. וכן תוספות בר"ן שם (סד, ב) ד"ה מתני', וב"י ד"ה ואם עשה.
רמט ראה רמב"ם שם ה"ב.
רנ מ"א סקל"א. וראה גם לעיל ס' רנב ק"א סוף סק"ז.
רנא ענין במ"ז לעיל בס"י רנב ס"א (שהביא גם דעה המתירה להנות ממנה אפילו בשבת עצמה).
רנב ענין בס"י ס"י רנד סק"ה.
רנג ראה מו"ק קט"ו י"ב, א. ש"ע ס' רנד ס"ז. וראה תהלה לרד" סק"ז. כללי אמירה לנכרי ע"י קבנו.
רנד מ"א ס"י רנד סקל"א ממשמעות הגמ' שם.
רנה רש"י בתשובת מ"ת ס' ריא. וענין במ"ז שם בס"י רנד ס"ז ובס"י רנב ק"א סק"ב.
רנו אבל ראה לעיל שם ס"ז שכתב נכון להחמיר רק לגבי שכיר יום.

הלכות שבת שכה־שכו

תקפו

התחום¹⁰¹ אין צורך להמתין כלל אפילו למי שהובאו בשבילו שלא התמירו¹⁰² למי שהובא בשבילו בברמלית אלא שלא יהנה ממנה בשבת בעצמה אבל לא להמתין במצאי שבת בכדי שיעשו אלא אם כן הביאם מחוץ לתחום שאז מועלת הבאתו בשבת משא"כ בתוך התחום אין הבאתו בשבת מועלת כל כך¹⁰³ (מפני שהיה הישראל יכול לילך לשם בעצמו בשבת ולהביאם במצאי שבת מיד ומשום שיעור מועט שהיה שורה במצאי שבת בחזירתו משם לכאן אין לחוש בשביל כך שמא יאמר לנכרי לילך לשם בשבת).

ואם הוא ספק אם הביאם מחוץ לתחום או מתוך התחום אסור¹⁰⁴ למי שהובא בשבילו אבל לאחרים מותר אפילו בודאי חוץ לתחום¹⁰⁵ ואם הביאם מחוץ לתחום דרך ברמלית ואחר כך העבירם דרך רשות הרבים אין צורך להמתין אלא בכדי שיכולין להביאם מתחלת רשות הרבים במצאי שבת¹⁰⁶ ואח"כ מותר לאחרים¹⁰⁷ או אפילו למי שהובא בשבילו אם הובאו מתוך התחום¹⁰⁸:

שכנו דיני רחיצה בשבת וכו' י"ג סעיפים:

א אסרו חכמים לרחוץ כל גופא¹ או רובו² בחמין בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע³ אפילו תוחמו מערב שבת⁴ מפני הבלנים שהיו מחמין בשבת ואמרו מערב שבת החמנו⁵ ואע"פ שלא נחשדו ישראל על השבתות לחלל בודוין מכל מקום היו נוהגים עצים תחת המים צוננים מבעוד יום סמוך לחשבה והם מתבערים והולכים כל השבת⁶ ומהממים את המים שעליהם ודבר זה אסור משום גזרה שמא ישבח ויחיתה בגללים משחשבה⁷ לפיכך אסרו לכל אדם לרחוץ בחמין אפילו שלא במרחץ של הבלנים⁸ ואפילו לשפוך המים על גופו להשתטף⁹ שאין זו דרך רחיצה¹⁰ שבמרחץ ששם מכניס גופו ואבריו בתוך המים¹¹ ואפילו רוחץ כל אבר ואבר לברו¹² ולא רוב גופו בבת אחת ואע"פ לא חלקו חכמים בגזרתם כיון שעכ"פ דומה קצת לרחיצה שבמרחץ שרוחץ כל גופו או רובו.

אבל מותר לרחוץ בחמין פניו ידיו ורגליו¹³ או שאר אברים¹⁴ כל שאינו רוחץ רוב

ה בר קפדא מ' ע"א. וראה רמב"ם שם. וראה לעיל סי' שא ס"ם. וראה לקמן סי' תרנ"ט ס"א (בבבב).
 ו דין יש (ב, ב) ד"ה אמר ר' שמעון ורשב"א שם ד"ה התחילו (מגשים גר, א).
 ז ר"ן ורשב"א שם מירושלמי פ"ג ה"ג.
 ח ר"ן שם. ורשב"א שם. ודלעיל סי' רנ"ג.
 ט משמעות הרמב"ם שם. וראה גם מ"מ פ"ב סוף ה"ד.
 י רבי יוחנן ד"ט, כ כרבי יהודה בבבבב שם. מור וש"ע שם.
 יא רש"י קמח, ה"ב.
 יב ב"י ריש ה"ב.
 יג ברייתא ג, א ושמואל בנב"ל שם. מור וש"ע שם. וראה מ"מ ענינים.
 יד ברייתא שם. שמואל שם. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' שא ס"ם. וראה לקמן סי' תקיא ס"א שבתוך המרחץ אמר לרחוץ אפילו פניו ידיו ורגליו. וראה לקמן ס"ב.
 טו ב"י שם ושכן משמעות הרא"ש סוף הל' מקואות. רמ"א ס"א. מ"ז סק"א.

רסז ב"ח סוף סה"י. מ"א סק"ה. אליה זוטא סק"ב.
 רסח ראה אליה זוטא שם שנשאר בצ"ע.
 רסט חוס קמא, א ד"ה אח"כ. מ"א שם.
 ער שמואל בנב"ל שם לגידות הר"ף שם (סה, א). ש"ע סמ"א.
 רעא כרלעיל ס"א תש"ג.
 רעב ב"י ד"ה גמ"ש ואפילו.
 רעג פרישה סוף סק"ח.
 עדד גירסת רבי משה האידן סוף סה"י בב"י שם. וראה גם פרישה שם.

סימן שכו

א ברייתא דט, ב. מור וש"ע ס"א. לבוש ס"א.
 ב כנסת הגדולה הנב"ל. מ"א סק"ב.
 ג גמ"ש. מור וש"ע שם.
 ד רש"י ותוס' שם ד"ה בין בחמין. רמב"ם פ"ב ה"ב. מור וש"ע שם. וראה לעיל מהרה"ב לסי' רנ"ג (ד"ה ודנה ברנב"ן) שמישרין של ערב שבת ודאי שרי. וראה כ"י השלחן ס' קלג סק"א. תהלה לדר סק"ג.